

Móra Ferenc:
A DIDERGŐ KIRÁLY*

Mese, mese, mátká pillangós batárba:
Volt egyszer egy király Nekeressd országba.
Nevenincs királynak nagy volt a bánata,
Csupa siralom volt éjjele, nappala.
Hideg lelte-rázta, fázott keze-lába,
Sűrű könnye görgött fehér szakállába:
– Akármit csinállok, reszketek és fázom,
Hiába takargat aranyos palástom!
Aki segít rajtam: koronám, kenyerem
Tőle nem sajnálom, véle megfelezem!

Százegy kengyelfutó százket fel szaladt,
Tökszárdudát fújtak minden ablak alatt:
Ki tud orvosságot a király bajáról,
Hol az a bölcs ember, aki jót tanácsol?
Adott is ezer bölcs ezeregy tanácsot,
De együtt se ért az egy falat kalácsot.
Didergő királynak csak nem lett melege,
Majd megvette szegényt az Isten hidege.
Körmét fúvogatva keserűn köhintett,
Bölcs doktorainak bosszúsan legyintett:
– Bölcsekkel az időt ne lopjuk, azt mondom,
Hívjátok elő az udvari bolondom!

*Bukfenc-vetve jön elő a bolond,
Cseng-peng, kong-bong rajta a sok arany kolomp,
Mókázna a jámbor, serdül, perdül, fordul,
De a király rája haragosan mordul:*
– Hallod-e, te bolond, szedd össze az eszed,
Adj nekem tanácsot, akárhonnán veszed.
– Teli van énnálam ésszel a szelence:
Hideg ellen legjobb a meleg kemence.
Gyűjtass be csak, komám! – nevetett a bolond
S nevetett köntösén a sok arany kolomp.

Kergeti a király ki a sok léhűtőt:
Hozzák fülönfogva az udvari fűtőt.

– Hamar cédrusfával a kandallót tele,
Urunk-királyunknak attól lesz melege!
Nagy volt a kandalló, akár egy kaszárnya,
El is égett benne vagy száz cédrusmáglya,
Sergett is a király előtte, megette,
Utoljára mégis csak azt dideregte:
– Fűtsetek, mert megvesz az Isten hidege,
Már a szakállam is csak úgy reszket bele!

Nyöszörög a fűtő: – felséges királyom,
Életem-halálom kezébe ajánlom,
Most dobtam bele az utolsó forgácsot,
Jó lenne hivatni az udvari ácsot! –

Nekibúsul erre a didergő király
Szigorú paranccsal a kapuba kiáll:
– Vágjátok ki kertem minden ékességét,
A szőlő szőlőnek arany-venyigéjét,
A mosolygó almát, a csengő barackot,
Hányjátok a tűzre minden kis harasztot!
Széles ez országban amíg erdőt láttok,
Kandallóm kihúlni addig ne hagyjátok.
Jaj, mert mindjárt megvesz az Isten hidege,
Csak úgy kékelik már az ajkam is bele!

Csattognak a fejszék, sírnak erdők, berkek,
Recsegnek, ropognak a gyümölcsös kertek.
Sok lakójuk fejét bujdosásnak adta,
Fészkit ezer madár jajgatva siratta.
A rengeteg fákból egy szál se maradt ott,
Aranyos kandallón mind elparazsallott.
Didergő királynak de minden hiába,
Nyögve gubózik be farkasbőr-bundába:
– Fűtsetek, mert megvesz az Isten hidege,
Csak egy fogam van már, az is vacog bele!

*Az udvari fűtő majdhogy lángot nem vet,
De a király előtt ijedten köhentget:
– Követem alásan, most állunk már ebül,
Bárhova pislogok, nincs fűteni mibül.*

*Dehogy nincs, dehogy nincs! A király köhög
S kövér kamarását oldalba böködi.
– Minden háznak vagy fa, vagy nád a teteje,
Akár nád, akár fa, azt mondom: le vele!*

Nekeresd országban van is nagy kopogás,
Ripegés-ropogás, siralom, zokogás.
Dolgozik a csákány, fűrész, balta, horog –
A király ajtaja, egyszer csak csikorog.
Betipeg egy lányka, icike-picike,
Gyöngyharmat tündöklik lenvirágszemibe.
Az ajka kláris, a foga rizskása,
Csacsog, mint az erdők zengő muzsikása:

– Ejnye, de rossz bácsi vagy te, király bácsi!
Megfordul a király: – Ácsi, kislány, ácsi!
Azt sem tudom, ki vagy, soha se láttalak,
Mért haragszol reám? Sohse bántottalak! –
Kerekre nyitotta a csöppség a szemét:
– Minek szedtetted le a házunk tetejét?
Hó is hullongázik, eső is szemezik,
A mi padlásunkra az most mind beesik;
Elázik a bábum kimosott ruhája,
Vasárnap délután mit adok reája?

Mint amikor a nap süt jeges ereszre,
A király jégszíve harmatot ereszte.
Szemében buggyan ki szívének harmatja,
Szöghaját a lánynak végigsimogatja:
– Ne félj, a babádat ruhátlan nem hagyom,
Bíborköntösömet feldaraboltatom.
Bársonyrokolyája, selyemfőkötője,
Lesz ezüst kötője, arany cipellője!

Most már meg a kislány mondta azt hogy: – ácsi!
Mégis csak jó bácsi vagy te, király bácsi!
Örömében ugrált, tapsikolt, nevetett –
S didergő királynak nyomban melege lett!
A tükröablakot sarokra nyitotta,
Városa lakóit összekurjantotta:

– Olyan meleg van itt, hogy sok egymagának,
Juttatok belőle, aki fázik, annak!

Tódult is be nyomban a sok szegény ember,
A márvány-téglákon nyüzsgött, mint a tenger.
Ki is szorult tőlük a király a konyhára,
Rájuk is parancsolt mindjárt a kuktákra:

– Asztalt terigetni, ökröt sütögetni,
Fussatok a hordót csapra ütögetni!
Ily kedves vendég még nem járt soha nálam,
~~Mint amikor népem tölti meg a házam!~~
Mint a saját népem – nagy Meseországban...

(1913/3.)

* A kurzivált sorokat *Móra* később elhagyta, az áthúzott utolsó sort pedig megváltoztatta. (K. M. J.)